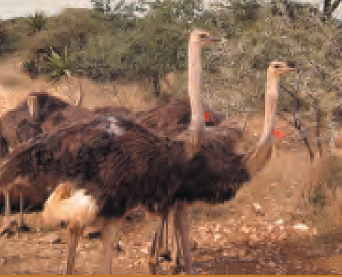

InfoPak

Identifikasie van diere

in terme van die

Wet op die Identifikasie van Diere (Wet No. 6 van 2002)

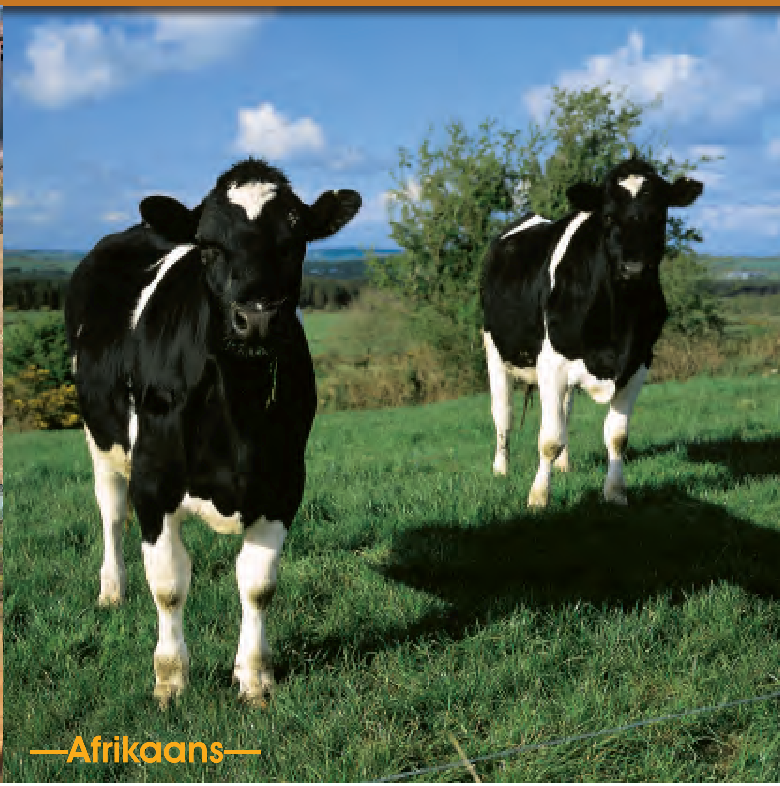

—Afrikaans—

agriculture,
forestry & fisheries

Departement:
Landbou, Bosbou en Visserye
REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA

InfoPak

Identifikasie van diere

in terme van die

Wet op die Identifikasie van Diere (Wet No. 6 van 2002)

Pretoria, September 2010

DEPARTEMENT VAN LANDBOU, BOSBOU EN VISSERYE

2010 Tweede druk
2008 Eerste druk

Ontwerp en uitleg deur
Direktoraat Landbou-inligtingsdienste
Departement van Landbou, Bosbou en Visserye

Hierdie InfoPak is verkrygbaar van
Resource Centre, Direktoraat Landbou-inligtingsdienste
Privaatsak X144, Pretoria, 0001 Suid-Afrika

of

op die web by: *www.daff.gov.za*

Inhoud

Doel 1

Funksies 1

Inleiding 2

1. Wet op die identifikasie van Diere: (Wet No. 6 van 2002) 2
2. Toepassing van die Wet (Artikel 2) 2
3. Voordele van wettige merke 3
4. Hoe om ’n identifikasiemerk te registreer 3
5. Wat is ’n identifikasiemerk? (Artikel 4) 4
6. Uitsonderings 4
7. Pligte van eienaars (Artikel 7) 5

Wetlike implikasies 6

1. Onwettige merk van diere (Artikel 15) 6
2. Oortredings 6
3. Merk van geregistreerde (stoet-)diere (Artikel 15(2)) 7
4. Alternatiewe identifikasiemetode (Artikel 8 – Reg. 5) 8
5. Merkoperateurs (Artikel 11) 8
   - *Hoe om te registreer* 8
   - *Merkoperateurkursusse* 9
   - *Register van merkoperateurrekords* 9
6. Die diere-identifikasiestelsel (AIS) 10

Regulasies 11
1. Lettergroottes (Art. 9) 11
2. Vorm, patroon en komposisie (Art. 10) 11
3. Ouderdom van die diere tydens merk (Art. 11) 12
Beeste 12
Kleinvee 13
Varke 13
Volstruise 13
Perde 13
4. Dele waarop diere geïdentifiseer moet word (Art. 12) 14
Beeste 14
Skape, bokke en varke 14
Volstruise 15

Merkgids 16
1. Warmbrand, vriesbrand en tatoeëring 16
Merk met ’n warm yster 16
Merk met ’n vriesbrandyster 17
Merk deur middel van tatoeëring 19

Ten slotte 21

Doel

Om die nasionale register vir Diere-identifikasiemerke (AIS) te bestuur, wat sal dien as 'n versterkte verdedigingslinie teen veediefstal, die identifisering van eiendom sal vergemaklik en opspoorbaarheid sal bevorder.

Funksies

- Administrering van die Wet op die Identifikasie van Diere.
- Bestuur van die nasionale register vir diere-identifikasiemerke as die diere-identifikasiestelsel.
- 'n Beleid oor diere-identifikasie te ontwikkel.
- Gelyke toegang vir diensverskaffers te voorsien rakende diere-identifisering.
- Bydra tot swart ekonomiese bemagtiging en werkskepping deur die registrasie van merkoperateurs.

Die versterkte verdedigingslinie teen veediefstal!

Inleiding

1. WET OP DIE IDENTIFIKASIE VAN DIERE (Wet No. 6 van 2002)

- Die Wet op die Identifikasie van Diere, 2002 (Wet No. 6 van 2002) vervang die ou Wet op Veebrandmerke, 1962 (Wet No. 87 van 1962).

2. TOEPASSING VAN DIE WET (Artikel 2)

- Die wet is landwyd van toepassing.

Dit is verpligtend om alle beeste, skape, bokke en varke te merk.

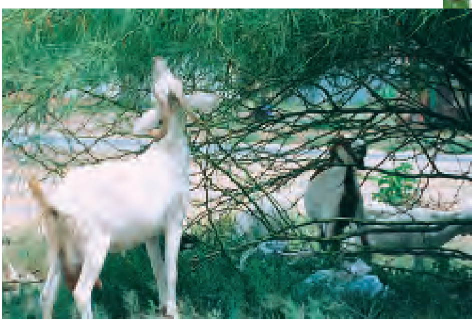

3. VOORDELE VAN WETTIGE MERKE

- Fisiese afskrikmiddel – veediewe is meer geneig om ongemerkte diere te steel.
- Positiewe identifikasie.
- Positiewe bewys van eienaarskap.
- Doeltreffender polisiëring.
- Hoër herwinningspersentasie.
- Maak opsporing moontlik.
- ’n Wettige identifikasiemerk is baie nuttig – as as gesteelde of verlore diere opgespoor word, kan die eienaar gevind word.

4. HOE OM ’N IDENTIFIKASIEMERK TE REGISTREER

- Alle eienaars moet aansoek doen vir ’n geregistreerde indentifikasie-merk.
- Vorms is verkrygbaar vanaf voorligtingskantore, magistraatskantore, veediefstaleenhede van die SAPD of by die Registrateur van Identifikasiemerke.
- ’n Eenmalige registrasiefooi is betaalbaar.
- Adresseer die koevert aan: Die Registrateur van Identifikasiemerke, Privaatsak X138, Pretoria 0001
- Alle identifikasiemerke moet geregistreer word.
- Die registrasie word op die nasionale Register van Diere-identifikasie-merke geplaas (AIS).

5. WAT IS ’N IDENTIFIKASIEMERK? (Artikel 4)

- ’n Merk wat deur die Minister voorgeskryf is.
- Enige geregistreerde merk wat op ’n dier aangebring word vir watter doel ookal.

6. UITSONDERINGS

- ’n Merk aan ’n hoef of horing.
- ’n Verfmerk.
- Knip, klinknael of plaatjie wat aan die oor aangebring is.
- Keep of gat.

7. PLIGTE VAN EIENAARS (Artikel 7)

- Alle eienaars van beeste, skape, bokke en varke moet ’n identifikasie-merk registreer by die registrateur van diere-identifikasie.
- Elke eienaar moet sy/haar diere op die voorgeskrewe metode merk.
- Alle beeste, skape, bokke en varke waarvan die identifikasiemerk onduidelik of onsigbaar geword het, moet ooreenkomstig wetlike voorskrifte geheridentifiseer word.
- Enige eienaar van ’n dier met ’n identifikasiemerk wat die dier binne 14 dae nadat hy of sy die eienaar geword het, wil verkoop, ruil of weggee, moet die nuwe eienaar van ’n identifikasiedokument voorsien.

*Dit beteken dat die dier **binne 14 dae** weggemaak kan word sonder dat dit met die nuwe eienaar se merk gemerk is omdat dit reeds die vorige eienaar se merk op het en ’n identifikasiedokument uitgereik is.*

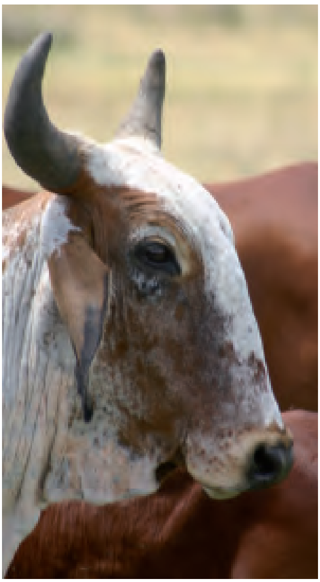

- ’n Eienaar wat ’n dier na 14 dae nadat hy die eienaar van so ’n dier geword het, wil verkoop, ruil of weggee, moet sy eie merk op die dier aanbring voordat hy daarvan ontslae raak. Die eienaar moet ook die nuwe eienaar van ’n identifikasie-dokument voorsien. Die nuwe eienaar moet die identifkasiedokument vir ’n periode van een jaar hou.

*Dit beteken dat daar **nie na 14 dae** van die dier ontslae geraak kan word sonder dat die nuwe eienaar se identifikasiemerk op die dier aangebring is en ’n identifikasie-dokument uitgereik is **nie**.*

Wetlike implikasies

1. ONWETTIGE MERK VAN DIERE (Artikel 15)

Geen persoon mag ’n dier merk met ’n:

- Merk wat nie geregistreer is nie.
- Geregistreerde identifikasiemerk sonder die magtiging van die eienaar van die merk nie.
- Geregistreerde identifikasiemerk anders as voorgeskryf nie.
- Merk wat in ’n ander persoon se naam geregistreer is, wat nie die diere se eienaar is nie.
- Merk wat nie ’n voorgeskrewe merk is vir die groep waaraan die diere behoort nie.

2. OORTREDINGS

Enige persoon wat:

- ’n Merkoperateur is maar nie ’n register hou nie.
- Enige diere in sy/haar besit het wat nie in ooreenstemming met die toelaatbare voorsienings van die Wet gemerk is nie/anders gemerk is.
- Die identifikasiemerk op ’n dier verander, beskadig of uitwis.
- ’n Dier verkoop waarvan die identifikasiemerk verander, beskadig of gekanselleer is.
- ’n Dier verkoop waarvan die oor sonder enige wettige rede afgesny is.

Die vonnis vir hierdie oortredings is ’n boete of gevangenisstraf vir ’n periode van nie langer as ses maande of beide die boete en gevangenisstraf.

3. MERK VAN GEREGISTREERDE (STOET-)DIERE (Artikel 15 (2))

- Geregistreerde diere word met merke gemerk wat deur die betrokke Telersgenootskap toegeken is.
- Die Telersgenootskap sal die merkmetode voorskryf (brandmerk of tatoeëring).
- Registrasiesertifikate wat deur die Telersgenootskap uitgereik is moet geregistreerde diere vergesel wat op openbare veilings verkoop word.

4. ALTERNATIEWE IDENTIFIKASIEMETODE (Artikel 8 - Reg. 5)

- Dit is nou moontlik om by die Registrateur aansoek te doen vir alternatiewe metodes om diere te identifiseer.
- Vee-eienaars moet egter kennis neem dat dit nie van toepassing sal wees op individuele eienaars nie. Slegs aansoeke vir die merk van sekere groepe diere of spesies sal oorweeg word.
- Indien so ’n versoek toegestaan word, sal dit onderhewig wees aan streng vereistes om die werk van die inspekteur en die SAPD te vergemaklik.
- Voorwaardes wat in so ’n geval in werking tree, sal insluit die aanbring van ’n enkele merk (brandmerk/tatoeëermerk) wat aandui dat die diere met mikroskyfies gemerk is.
- Dit sal ook ’n vereiste wees dat almal wat die metode gebruik te alle tye ’n skandeerder/leser besit.

5. MERKOPERATEURS (Artikel 11)

Hoe om te registreer

- Voltooi 'n merkoperateurskursus.
- ’n Aansoekvorm wat van die kursusaanbieder verkrygbaar is, moet ingevul word.
- ’n Aansoekfooi is betaalbaar.
- Betaling kan by wyse van ’n tjek of posorder.
- Adresseer die koevert aan:

  Die Registrateur: Diere-identifikasie
  Privaatsak X138
  Pretoria (Tshwane)
  0001

Merkoperateurskursusse

Die Registrateur sal die aansoeker inlig waar om die voorgeskrewe kursus by te woon.

Die kursus sal die volgende insluit:

- Die teorie en tegniek van “warm”brandmerking.
- Die teorie en tegniek van “vries”brandmerk.
- Die teorie en tegniek van tatoeëring.
- Die teorie en tegniek van beteueling en merk van diere; en die wetgewing rakende die welstand van diere.

Register van merkoperateursrekords

- Naam en adres van eienaar wie se diere gemerk is.
- Datum waarop die diere gemerk is.
- Tipe of spesifieke ras gemerk.
- Getal diere gemerk.
- Identifikasiemetode.
- Datum waarop die eienaar se identifikasiemerk geregistreer is.
- Die eienaar se geregistreerde identifikasiemerk.

“Warm”brandmerking

Tatoeëring

Nekklamp

6. DIE DIERE-IDENTIFIKASIESTELSEL (AIS)

- Die diere-identifikasiestelsel (AIS) is die nasionale register van diere-identifikasiemerke in Suid-Afrika.
- In hierdie stadium het slegs die Suid-Afrikaanse polisiediens toegang tot die stelsel.
- AIS is 'n uiters gebruikersvriendelike stelsel wat deur enige beampte gebruik kan word na 'n kort opleidingstydperk.

Regulasies

1. LETTERGROOTTES (Art. 9)

- **Tatoeëermerk**: moet nie groter as 20 mm op die breedste en hoogste deel wees nie.
- **Brandmerk**: moet tussen 40 en 100 mm by die breedste en hoogste punt wees.

2. VORM, PATROON EN KOMPOSISIE (Art. 10)

- ’n Identifikasiemerk kan bestaan uit een tot drie letters of simbole (karakters).
- ’n Drielettermerk kan op vier verskillende maniere gebruik word.
- ’n Tweelettermerk kan op twee verskillende maniere gebruik word.
- Die letters mag nie aan mekaar raak nie.
- Dieselfde merk kan op beeste en kleinvee gebruik word.

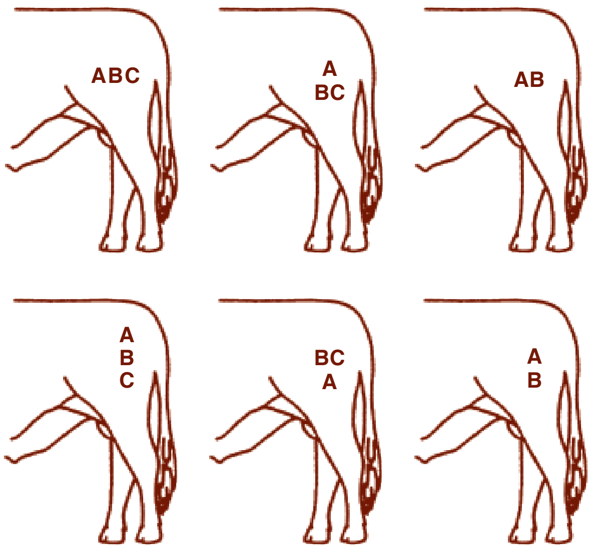

3. OUDERDOM VAN DIE DIERE TYDENS MERK (Art. 11)

Beeste

- Moet gemerk word teen die ouderdom van ses maande.
- Kan getatoeëer word teen die ouderdom van een maand - of
- Kan gebrandmerk word teen die ouderdom van ses maande – en
- Moet gebrandmerk wees teen die ouderdom wat die eerste paar permanente snytande verskyn (tweetandstadium).

Kleinvee

- Moet getatoeëer word teen die ouderdom van een maand.

Varke

- Moet getatoeëer word teen die ouderdom van een maand.

Volstruise

- Kan getatoeëer word teen die ouderdom van een maand – en
- Kan gebrandmerk word teen die ouderdom van ses maande.

Perde

- Kan getatoeëer word teen die ouderdom van ses maande – en
- Kan gebrandmerk word teen die ouderdom van twaalf maande.

4. DELE WAAROP DIERE GEÏDENTIFISEER MOET WORD (Art. 12)

Beeste

- **Tatoeëring**: In die linker of regter oor.
- **Brandmerk**: Op enige duidelike sigbare deel, die nek uitgesluit.
- Kyk na die figuur. Plaas die brandmerk op enige plek buite die vierkant.

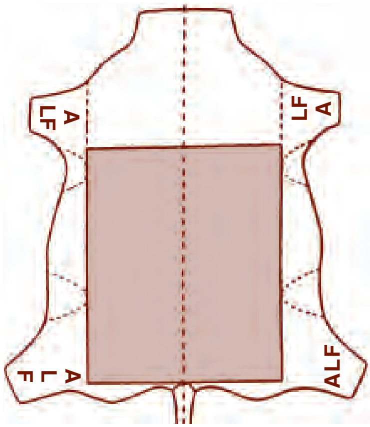

- Die **eerste eienaar** kan die merk op die linker agterbeen aanbring, die **tweede eienaar** kan dit op die linker skouer plaas, die **derde eienaar** kan dit op die regter agterbeen plaas en die **vierde eienaar** op die regter skouer.
- Onthou jy kan finansieel skade ly op huide as jy waardevolle gedeeltes merk.

Skape, bokke en varke

- Die **eerste eienaar** kan die tatoeëermerk in die linker oor aanbring, die **tweede eienaar** in die regter oor (kyk na die figuur).

Volstruise

- Tatoeëer volstruise jonger as ses maande onder die linker vlerk.
- Brandmerk volstruise ouer as ses maande op die dye.
- Die **eerste eienaar** kan die brandmerk aan die buitekant van die linker dy aanbring en die **tweede eienaar** aan die buitekant van die regter dy.
- Volstruise word gebrandmerk volgens hulle ouderdom.
- Geen volstruise jonger as ses maande mag met 'n warm yster gebrandmerk word nie.
- Volstruise jonger as ses maansde mag getatoeëer word.
- Die letters van 'n brandmerk mag nie groter as 25 mm wees nie (breedte of hoogte).
- Die letters van 'n tatoeëermerk mag nie groter wees as 25 mm nie (breedte en hoogte).
- Die brand- of tatoeëermerk mag net twee letters hê.
- Letters moet 6 mm van mekaar geplaas word.
- Brandmerkletters kan langs of onder mekaar geplaas word.
- Tatoeëermerke kan langs mekaar geplaas word.

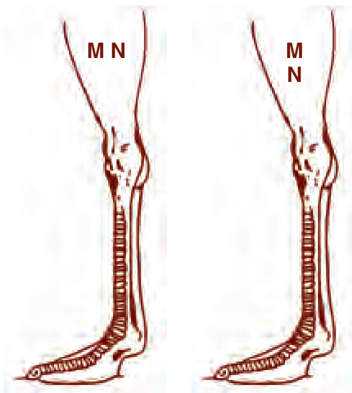

1. WARMBRAND, VRIESBRAND EN TATOEËRING

Merk met ’n warm yster

Stap 1

- Gebruik ’n aparte yster vir elke letter van die merk. Dit is makliker, maar nie verpligtend nie.

Stap 2

- Kry alles gereed voordat jy begin merk. Maak seker dat die **volgorde** van die geregistreerde merk **reg** is volgens die registrasiesertifikaat. **Dit kan eers op ’n stukkie hout getoets word**.

Stap 3

- Kry iemand om jou te help. Die helper moet die dier nader bring en styf vashou. Dit sal makliker wees as daar meer as een helper is.

Stap 4

- Maak die yster goed warm. Wanneer die yster wit word, is dit ’n teken dat dit warm genoeg is. Jy kan die yster op ’n stukkie hout toets om te sien of dit warm genoeg is.

Stap 5

- Maak die diere onbeweeglik met ’n immobiliseerder of kniehalter hulle sodat hul jou nie skop nie. Die immobilisasie van die willekeurige spiere weerhou die dier om te beweeg.

Stap 6

- Neem die eerste yster en hou dit **3 tellings** lank teen die dier se vel. Moet nie druk nie. **Tel stadig 1,2,3**. Verwyder die yster. Neem die tweede yster en doen ook dieselfde met die derde. Die merk is nou voltooi. Maak elke yster na gebruik skoon met ’n staalborsel om van die gebrande vel en hare ontslae te raak.

Stap 7

- Gebruik die **ysapparaat om die wond te verkoel** of spuit kouewater op die dier se vel om dit af te koel.
- Jy kan ook wondolie op die wond giet. Moet dit nie met ’n lap afvee nie. en moet nooit mis aan die wond smeer nie.

Merk met ’n vriesbrandyster

Toerusting benodig:

- Verkoeler – droëys in etiel, metiel of isopropielalkohol en vloeibare stikstof.
- Geïsoleerde houer vir die verkoelingsmiddel.
- ’n Stel koper- of hoëgehalte bronsallooi-brandmerkysters.
- Stel knippers.
- 95 % etiel- of metielalkohol.
- Handskoene.

Stap 1

- Kry alles gereed voordat jy begin brandmerk.

Stap 2

- Kry iemand om jou te help. Die helper moet die dier nader bring en styf vashou. As jy 'n drukgang het, sal die brandmerkproses makliker verloop.

Stap 3

- Maak die dier onbeweeglik met 'n immobiliseerder of kniehalter hulle sodat hul jou nie skop nie.

Stap 4

- Skeer die hare af van die deel wat gebrandmerk gaan word.

Stap 5

- Vries die yster deur dit in vloeibare stikstof te plaas of in spiritus wat tot -40 °C afgekoel is deur middel van droëys.

Stap 6

- Wanneer daar nie meer borrels vorm nie is die ysters koud genoeg vir gebruik om letters op die vel te brand. Skud die stikstof of spiritus af; anders sal die afvloei ook 'n merk op die vel laat.

Stap 7
Druk hard vir die volgende **blootstellingstydperke**:

- Diere van 6 tot 8 maande: **20 tot 25 sekondes**
- Diere van 9 tot 18 maande: **25 tot 30 sekondes**
- Diere ouer as 18 maande: **30 tot 35 sekondes**.

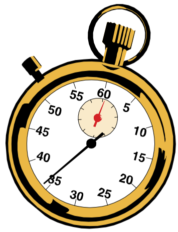

Merk deur middel van tatoeëring

’n Derde identifiseringsmetode is die tatoeëring van diere.

- Tatoeëertange en ink word gebruik on die diere te merk.

Skape, bokke (kleinvee) en varke

- Skape, bokke en varke word getatoeëer.
- Die letters van ’n tatoeëermerk mag **nie groter as 20 mm** wees nie (hoog of breed).
- Die merk kan 1,2 of 3 karakters hê.
- Jy moet die karakters langs mekaar plaas.

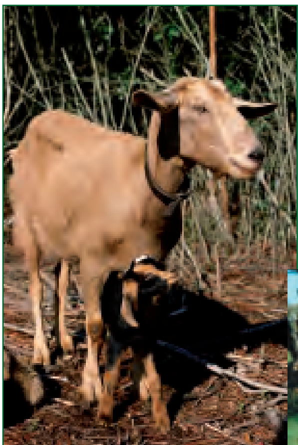

Stap 1

- Kry alles gereed voordat jy begin tatoeëer.

Stap 2

- Kry iemand om jou te help. Die helper moet die dier nader bring en styf vashou.

Stap 3

- Plaas die karakters in die regte volgorde en posisie in die tatoeëertang – volgens die registrasiesertifikaat.

Stap 4

- Maak die ore skoon voordat die ink aangewend word – vuiligheid en olie in die ore sal die ink verhoed om die tatoeëergaatjies te vul wat deur die tatoeëertang gemaak word. Toets die tatoeëerink op 'n skoon area wat getatoeëer moet word.

Stap 5

- Druk die tatoeëertang totdat die gaatjies op die vel verskyn.

Stap 6

- Vryf die ink in die gaatjies. Die tatoeëerproses is nou afgehandel.

Ten slotte

- ***'n Wettige, permanente merk is die eerste verdedigingslinie teen veediefstal.***
- ***In Suid-Afrika maak wetgewing voorsiening vir 'n doeltreffende diere-identifikasiestelsel.***
- ***Warmysterbrandmerke vir beeste en tatoeëermerke vir kleinvee bly die mees kostedoeltreffende wyses om hierdie groepe diere te merk.***